

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 21. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 27-го січня 1939. No. 21. Jersey City, N. J., Friday, January 27, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“ ВЕґен 4-9237. — Тел. У. Н. Свободи ВЕґен 4-1018. 4-9097. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЖАХЛИВЕ ТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ В ЧІЛЕ

САНТІЯГО (Чіле). — Трясіння землі, що побило всі дотеперішні рекорди в тих околицях, знищило коло 20 міст у Чіле. Одно місто, Чілян, що має 50,000 мешканців, вцілоці обернулося в руїну. Другим містом, що тяжко потерпіло, є столиця Консепсьон. Кажуть, що найменше десять тисяч людей згинувло. Та не виключене, що те число значно більше. Вулиці по містах цілком завалені цеглою і камінням, так, що неможливо рятувати тих людей, котрі присипані, а котрих стогони розносяться безнастанно. Деякі частини міста занялись вогнем. Всі електричні, газові і водопровідні проведення пірвали. Цілий край представляє жахливий образ.

ХОЧУТЬ ПЕРЕБУДОВУВАТИ НЬО ЙОРК.

НЬО ЙОРК. — Ньйорська комісія пляновань одобрива плян, щоб 170 „блочків“ у східній частині долішнього Ньйорку перебудувати, усуваючи перестарілі будинки, а ставляючи на їх місце модерні. Населення цієї частини приняло плян з одушевленням.

БОРОТЬБА УРЯДУ З СЕНАТОМ.

ВАШИНґТОН. — Сенатор Барклі, що є прихильником уряду, старався в сенаті так маневрувати справу грошей на безробіття, щоб голосування відтягнути можливо якнайдалі. Бо так, як сьогодні стоять справи, то більшість голосів пішла би проти уряду і не привернула б суми 150 мільйонів доларів на безробіття, які сенат обтяв. А урядові йде не лиш про самі гроші, але також про престиж, який через те обнизився.

РОЗКОЛ У ЮНІІ АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Гомер Мартин, голова юнії автомобільних робітників, яких начисляють 400,000, написав до Джана Луїса, голови К.П.О., отвертого листа, в якому резигнує з членства в ексекутиві К.П.О. В тому ж листі Мартин закидає Луїсові, що той провадив підступну і шкідливу політику в автомобільній юнії, політику, яка шкодила робітничому рухові, а прямувала до особистої сили Джана Луїса. Мартин далі закидав Луїсові, що той прямує до диктатури та що для тих цілей звязався з сталінськими агентами в Америці.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ ЗНЕСЕННЮ ЕМБАРГА.

ВАШИНґТОН. — У сенаті сенатор Луїс виголосив промову, в якій говорив, що не лиш не треба зносити заборони вивозу зброї до Еспанії, але треба цю заборону скріпити. Бо вивіз зброї до воюючих європейських країв може втягнути Америку у війну з європейськими країнами, в першій мірі з Німеччиною, Італією та Японією.

КАЖУТЬ, ЩО АМЕРИКАНСЬКЕ ЛЕТУНСТВО Є ПОЗАДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО.

НЬО ЙОРК. — Тут розпочався зїзд американських летунських інженерів, у числі 400. Уступаючи голові товариства, Врайт, заявив, що кілька літ тому Америка вела перед у якості і скількості будови літаків. Тепер Америка лишилася значно позаду деяких європейських країв.

НЕРЕДБАЧАЄ ДЛЯ НЬО ЙОРКУ „КУЛЬТУРНИЙ ПРОВІД“.

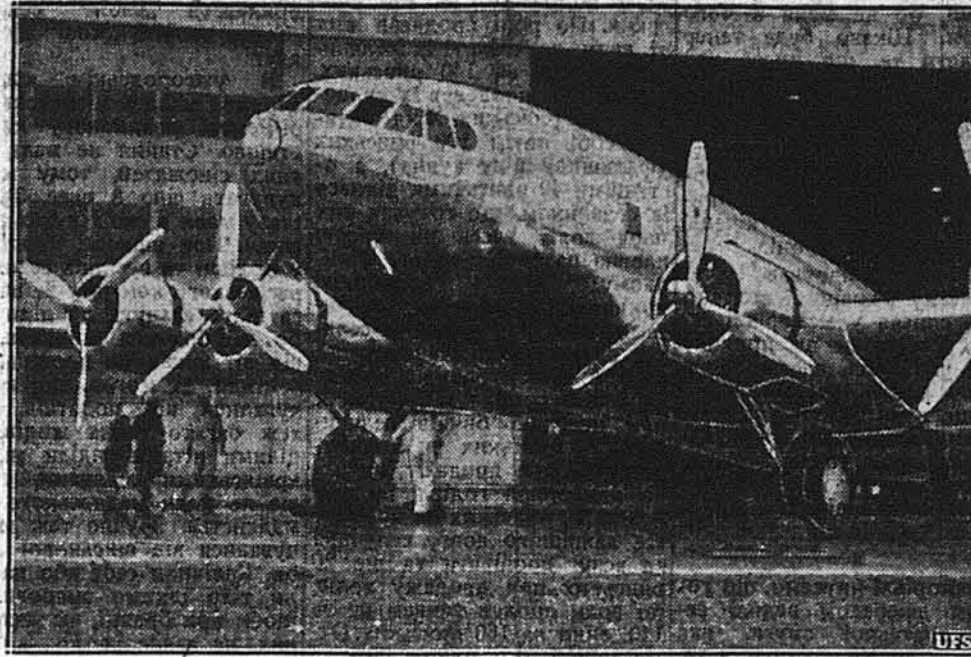
НЬО ЙОРК. — Президент Колумбійського університету, Ніколас Ботлер, на зборах американських „пілтрімс“ сказав, що недалекий уже той час, що Ньйорк перебере культурний провід так званої „західної цивілізації“. Колись столицєю цієї цивілізації була стара Греція, яка створила величезні інтелектуальні цінності. Опісля Рим, який створив законодавство, організацію, будову шляхів і комунікацій. По ній перебрав ту роль Лондон, що був осередком вільнотумних струй. Тепер Європа занепадає, а провідна роля чимраз більше переходить до Ньйорку.

ПРИГОТОВЛЯЄ ПЛЯН ДЛЯ БІЗНЕСУ.

ВАШИНґТОН. — Новийменований секретар торгівлі, Гопкінс, заявив, що він оголосить у короткому часі плян для бізнесу, на основі якого він мав би прийти до оживлення. Притім Гопкінс сказав, що 1938 рік був трохи гірший від попереднього. В попереднім було 69 біліонів доларів загального приходу, а в 1938 — 64 біліони. Плата працівникам виносила в 1938 р. 42 біліони, а в попередньому 45.

ЗАСУДИЛИ ЗА ОБМАН.

НЬО ЙОРК. — Анну Кунашевську, яка була власницею шифкартового бюро в Ньйорку по тім, як її чоловік поповнив самогубство, суд засудив на 15 місяців арешту за обманства і дефравдацію сімох тисяч доларів.

НОВИЙ ВЕЛИКАН ПОВІТРЯ.

Найновіший літак-великан, придуманий спеціально для літання верхніми шарами атмосфери, звичайно висотою 20,000 стіп. Коли він летить такою висотою, то є „опечатаний“, себто лише механіки можуть відкрити його двері. Він буде возити на собі 33 пасажирів днем, а 25 ніччю. Недавні проби цього літака в Сіетлі, в стейті Вашингтоні, були удалі.

ЗГОРІЛО КІЛЬКАДЕСЯТЬ ТИСЯЧ КНИЖОК.

У Варшаві згоріли видавничі заведення М. Арцта. Згоріло кількадесят тисяч книжок, вартості кількасот тисяч зл.

СТОЛІТТЯ МАНДРІВКИ БУРІВ.

В Полуднево-африканській Унії відбулася вчорастість століття мандрівки бурів в першій оселі голландських осадників Капляндю на північ, до сьогоднішньої Полуднево-африканської Унії. Вісім возів, запряжених волами, що вирушили з полудня шляхом давніх бурів, зіхалили по кількामісячній подорожі в Преторії, яку прикрасили вчорасті прапорами, головню в барвах старої бурської республіки. На свято прибули тисячі гостей.

ПІДПАЛИЛИ БУДИНОК ФІЛІЇ „ПРОСВІТИ“.

Вночі на 16-го м. м. біля 12-тої опівночі невисліджені досі злочинці підпалили будинок філії „Просвіти“ в Любачеві. Палії облили бензиною двері й коридор крізь шпалару, пробіту в дверях, і тоді підложили вогонь. На щастя, завважили пожежу ще завчасу громадяни: Михайло Вахнянин (сторож будинку філії), Степан Пилип та інж. Кость Біжко й угашили її самі. Шкоди є на приблизно 200 зл.

ДОМІВКА „ПРОСВІТИ“ ЗГОРІЛА.

У Плавю, повіт Стрий, вибухла в домі читальні „Просвіти“ пожежа. Вогонь перекинувся також на кооперативний склеп, що містився в тому самому домі. Дім згорів до тла. Втрати досягає 5,000 зл.

АДВОКАТ ПАЧКАРЕМ ФАЛЬШИВИХ ДОЛЯРИВ.

Державна поліція придержала у Віндзорі 31-літнього адвоката з Шікаго, Альфонса Сопчука, обвинувачуючи його у пачкуванні фальсифікатів канадійських 10-доларових банкнотів. Поліція знайшла в його посіданні таких фальсифікатів вартості \$4,620. Візітні таксіви й одна дівчина, що були „вквашені“ ошустом на винимі, доіхали йому кінця, бо допомогли поліції попасти на слід Сопчука.

ПРИПИНILI ДІЯЛЬНІСТЬ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ“ В РОСОХАХ.

Старство в Добримилі припинило діяльність читальні „Просвіти“ в Росохах тому, що „діяльність того товариства виступає проти обов'язуючого права й загрожує безпеці та публічному порядку“. Від цього рішення внесено відклик до воевідства. Слід додати, що в короткому часі припинено в згаданому районі діяльність чотирьох читалень: у Посаді Хирівській, Городовичах, Лопушниці й тепер у Росохах.

ПОКЛАЛИСЯ НА ВУЛИЦІ.

Група безробітних уладила в Лондоні оригінальну демонстрацію як протест проти відмови властей виплатити безробітним підмогу. Безробітні поклалися на дорогу на Оксфордському майдані, в центрі міста, і припинили рух. Поліція мала чимало труду, заки усунула цих демонстрантів.

ТРИЯНКИ.

В Білашівці, повіт Костопіль в Івана Щука прийшли на світ триянчики, самі дівчинки. Вони зовсім нормальні й здорові.

ЧАЙНИЙ ВЕЧІР „СОЮЗУ УКРАЇНОК“ У ХУСТІ.

В неділю, 11. м. м., відбувся в новопридбаній домівіч „Корона“ в Хусті чайний вечір „Союзу Українок“. Імпреза, що мала на меті запізнати ширші сфери інтелігенції та закордонних гостей зі співами й танцями в Карпатській Україні, пройшла з повним успіхом. Багато гостей мусили з причини браку місця на салі відійти додому, не побачивши цієї цікавої імпрези.

Величезний успіх мали українські національні пісні у виконанні христів театру „Нова Сцена“ та танці, причому акторки цього театру виступили в народних строях. Барвистий калейдоскоп ноші доповняли голубі однострої „Січовиків“.

Настрій на салі був якнайкращий. Було враження, що вся дія проходить по давньому — в ужгородській „Короні“.

На вечірницях були привані й представники уряду. — („Новий Час“).

ГРАБІЖНИЦЬКА СИРЕНА ВЖИЛА МОЛОТА.

В Торонті трапляється багато грабункових нападів, у яких фігурують гарні дівчата. Ось так Вільям Гілген, 33 літ, зайшов до готелю на пиво, де познайомився з двома гарними паннами і їхнім товаришем. По пиві поїхали на прогулянку за місто. Коли висіли з авта, мужчина хопив Гілгена заду за пояс, а одна з „панночок“ витягнула приладженого молота й ним тричі втатила Гілгена по голові. Ограбленого й неприємного знайшов у рові моторист і завіз до лікарни. Від ударів молотом тріс череп Гілгена.

ЄВРОПА МОБІЛІЗУЄТЬСЯ

ЛОНДОН. — Англія, хоч думає тільки про мир, готується до війни. До оборони втягає мільйони цивільного населення і приготує його вже тепер. Найбільше денервуються люди непевністю. Це пізнати найкраще на біржі, на якій тепер вартісні папери постійно спадають, подібно як у Нью Йорку й Парижі.

Італія і Німеччина покликають резервістів.

Як у пресі так і в політичних колах дебатують над тим, що властиво має значити німецька й італійська мобілізація. Особливо турбуються німецькою мобілізацією, бо вона є того роду, як та, що минулого року попередила кризу в Чехословаччині й прилучення Судетчини до Німеччини. Тоді, як пише лондонська преса, Німеччина також нічого не говорила, а тільки переводила мобілізацію. Назагал панує думка, що теперішня німецька мобілізація є на те, щоб поперти домагання Італії в Африці, а властиво на Середземному морі.

Франція готується.

Що міжнародна ситуація дуже напружена та що може вибухнути військовий конфлікт, видно й з того, що й Франція зміцнює свою військову силу й покликає до військової служби коло 50,000 резервістів.

І ТУТ КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

БУКАРЕШТ. — Пишуть, що „Залізна Гвардія“ ще не цілком зліквідована, хоч убито її головного провідника, Кодреану, та інших визначних провідників. Остався ще живим заступник Кодреану, Іван Віктор. Та він, кажуть, утік до Карпатської України враз з іншими своїми прихильниками, з чого румунський уряд дуже незадоволений.

Лякає Велика Україна.

Американський кореспондент, який доносить про ці чутки, додає, що акція за Велику Україну, яка ведеться в Карпатській Україні, є загрозою для Румунії.

ПИШУТЬ ПРО ПАРАДИ.

ВАРШАВА. — Польська преса переповнена подробностями про приїзд до Польщі німецького міністра заграничних справ, Рібентропа. Але описують головню велику парад, з якою приймають німецького дипломата на залізничній двірці, а потім на обідах. А позатим тільки повторюють те, що вже нераз було сказане, а саме: Польща хоче бути в приязні з усіма, а головню з Росією і Німеччиною.

В СПРАВІ ЖИДІВСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ.

ВАРШАВА. — До Лондону виїхала жидівська делегація з Польщі, на чолі з рабінном Шором, щоб там увійти в тісні звязки з іншими жидівськими організаціями з цілого світу. А це на те, щоб спільно виробити плян, як і куди вивезти більшу скількість жидів з Польщі. Домагаються знесення обмежування імміграції до Палестини.

ШУКАЮТЬ МАСОНІВ.

ВАРШАВА. — В польським соймі домагаються, щоб проголосити публічно всіх тих, що були членами розв'язаних масонських лож. Виходять з цього заложення, що масон, як раз зложив присягу, о-стається масоном навіть і тоді, коли розв'язано ложу, до якої він належав.

ВІСЛАННИК СЛОВАЧЧИНИ, ІДЕ ДО АМЕРИКИ. БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Виїхав до Злучених Держав Константин Кулен, щоб пропагувати серед американських словаків ідеї „словацького націоналізму“. Кулен був правою рукою словацького провідника, о. Глінки.

ЩЕ ОДНА РЕОРГАНІЗАЦІЯ.

МОСКВА. — Переведено четверту з черги реорганізацію комісаріату тяжкої промисловости. Тепер його цілком знесено. На його місце створено 6 нових, від себе незалежних комісаріатів. Думають, що може це що допоможе. Дотеперішній комісар тяжкої промисловости, Лазар Каганович, став тепер комісарем топлива.

БАРСЕЛЬОНА ЗРЕЗИГНОВАНА.

БАРСЕЛЬОНА (Еспанія). — Йдуть далі завзяті бої за вдержання, зглядно здобуття Барсєльони. Але доля міста вирішена. Це знають мешканці, яких є до двох мільйонів. Вони тепер відтіяні. Нема куди втікати. Тому, як подають кореспонденти, ждуть байдужно, що принесє хвилина.

ФРАНКО ПЕРЕМОЖЕ.

ПАРИЖ. — Нема сумніву, що ген. Франко матиме в скорому часі цілу Еспанію в своїх руках. З тим уряд уже погодився. Але йде тепер про те, щоб з такої перемоги не скористали надто багато Італія і Німеччина. Ось тут і сук, над яким ломить собі голову французька дипломатія.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: БЕЗ ОГЛЯДУ НА ВСІ ІНШІ ВАЖНІ НАРОДНІ СПРАВИ, ТРЕБА НАМ ПОДБЯТИ ПРО УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЬО ЙОРКУ. ХТО МОЖЕ, ХАЙ ПОМАГАЄ ДІЛОМ, ХТО ІНШИЙ ХАЙ ПІДПОМАГАЄ АКЦІЮ ГРОШЕВИМИ ЖЕРТВАМИ. ДАРИ Й ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ: NICHOLAS MURASZKO, Treasurer UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

На оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Сво-ода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Соколу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БРЕШИ, ТА МІРУ ЗНАЙ

Якийсь вислужливий комуністичний пропагандист розписався в останньому числі часопису „Внешняя Торговля“, що є офіційним органом російського комісаріату заграничної торгівлі, про велитеську економічну потугу теперішньої советської Росії, якої вона достигла за панування диктатора Сталіна, а советський уряд заставив тепер чужих кореспондентів у Росії переслати цю пропаганду своїм газетам.

Зо статті, котрої винятки саме перекабували до Америки, виходить, що економічний стан советської Росії світлий. Мовляв, колись Росія мусіла купувати всякі фабричні вироби, та від кількох літ вона вже розвинулася до того, що купує лише тоді, коли саме хоче. Що більше, вона ще недавно мусіла продавати свої продукти, щоб добути гроші, потрібні на закупку чужих товарів, а нині розвинулася до того, що вже продає лише тоді, коли хоче. Вона вже виробляє в себе все, чого їй треба. Вона вже самовистарчална. Економічно незалежна країна. Властиво, економічно найбільше незалежна країна в світі.

Такі речі пише советська газета, знаючи, що їй ніхто в Росії не буде мати відваги заперечити, ні навіть у сумнів піднести. На все це не подається ніяких цифр, дарма, що комуністична тоталітарна держава може собі вклатати цифри про внутрішні справи так, як їй лише подобається, бо громадянство не має найменшого засобу перевірити зложені урядом цифри. Називається Росію самовистарчалною країною, навіть найбільш самовистарчалною країною в світі, себто навіть більш самовистарчалною, ніж капіталістично високо розвинена Америка, котра має загально освічене населення й не переходила ніяких внутрішніх потрясень.

Хвалиться советська Росія, що вона розвинула не лише звичайний фабричний промисл для доставки потрібних населенню фабрикатів, але навіть фабричний промисл для виробу фабричної машинерії, чим, як звісно, правдомовно можуть похвалитися лише найвище економічно розвинені країни світу. Донесення подорожників по советській Росії доказують, що советська Росія не то не розвинула машинного промислу, але й навіть звичайного фабричного промислу, що послуговується чужими машинами. Навіть у тих випадках, де вона має фабрики і виробляє товари, вона не може відповідно розповсюджувати цих товарів по краю через недорозвії своїх лучбових засобів.

Безсоромна самохвальба кінчиться замітною увагою, що нібито недавній комісар торгівлі завинив за слабкий розвій російської торгівлі, себто, що новий комісар її розвиває як слід. Значить, і в советській Росії повторюється стара царська система, котру характеризував іще Тарас Шевченко, що, мовляв, у російській офіційній історії кожний цар застает царство в повній руїні, розбудовує його до найкращого стану, але наступний знову застает його в руїні.

ПЕРЕКАЗ ПРО ХУСТСЬКИЙ ЗАМОК

Місто Хуст, теперішня столиця карпатсько-українського уряду, як і інші карпато-українські міста, лежить у степі замку, якого початок сягає прадавніх часів. Нарід називає цей замок Червона Скала. Ця назва зв'язана з гарним переказом. Цей народний переказ опрацював у гарній поетичній формі карпато-український поет Василь Гренджа-Донський „Червона Скала“ (Князь Богдан) епос про Хустський замок з XIII століття на основі народнього переказу. Видання друге, перероблене й доповнене, Ужгород 1938 8° стор. 112. Видання Т-ва Українських Письменників.

Дія відбувається під час татарських нападів у 13 столітті. На замку в Хусті володів тоді український князь Богдан. Як прийшла вістка, що над-

3 історії терпіння Карпатських Українців

(На підставі меморіалу Е. Егана).

Сьогодні Карпатська Україна віддає вільному повітрю. Стає їй легше, бо має свою владу. Але скільки та країна витерпіла, то один Бог знає. Якій тяжкій обставині треба було українським селянам на Закарпатті пережити, можна пізнати і з того, що про ці обставини пише меморіал Едмунда Егана, з роду шотландця, якого вислав був мадярський уряд, щоб розслідувалося, бо українські селяни перестали платити державні податки, бо не мали з чого платити. Цікаво буде тепер пригадати те, що писав цей Еган, котрий виявив себе приятелем бідного й виснаженого селянина. За це Еган переплатив своїм життям. Лихвар-жиди, проти яких він звернув свій меморіал, спричинили його передчасний кінець. Його вбили в 1901 році.

Еган промандрував усю Карпатську Україну і все, що бачив, списав у меморіал до уряду. Вказуючи на причину нужди українців, виступив він головно проти жидів, доказуючи, що вони обіслю всю Карпатську Україну та зруйнували верховинців усіма штучками. Жиди ті прийшли до Карпатської України з Галичини та з Росії.

У меморіалі читаємо, що головним джерелом неволі селян карпатської смуги, яка належала до Мадярщини, є те, що невідповідно перевели у практиці земельний закон: селянам забрали сіножаті та пасовища, а навіть почасті гряди, які вони перед тим уживали як спільну власність. І цей наскрізь хліборобський, обідний хліб дістався в руки торговельного елементу — жидів!

В деяких околицях жиди загарабили вже 50 процентів селянських земель. Нема ніодної оселі, хочби вона складалася лише з 8-ох хат, де не жив би хоч один жид — посередник до всього. В місцевостях більшого руху жидів багато більше. Нпр. у Волиці на 1,115 християн є 212 жидів (20%), у Сваляві на 1,836 християн 373 жидів (25%), у Верещиці 639 жидів (42%), у Мукачеві на 11,000 мешканців 6,000 жидів (60%), у всьому स्वाлявському повіті з 56 громадами є 3,833 жидів (16% усього населення).

Вони винаймають майже всі полоники та сіножаті великої посілості і віднаймають селянам. У їх руках усі коршми, які підтримують моральну і матеріальну силу народу. Всі підводи, головню до вивозу дерев з панських і державних лісів, у жидівських руках. Вони посередничать при всякій торгівлі, торгують поживною, одягом, хліборобським приладдям, ломами каміння, штурмом, взагалі всім.

Так подав Еган з тим, що найменший процент, який брали жиди за часів Егана, був три ринські від 10 ринських, отже 30%. Колиж довжик трохі збільшив, тоді лихвар зараз підвищував процент на

1 ринський тижнево від 10 ринських. У деяких місцевостях брали по 2 ринські тижнево. Довжик боявся сам зробити донос за такий грабіж, бо тоді втратив би всякий кредит на будуче. Колиж якого лихваря заденуціював священик або службювик, зараз такого підпалили або й убили.

Найбільше процвітала лихварство. Жид купував пару бичків за 70 ринських і віддавав їх селянинові до „рівного поділу“ за 100 ринських. По році продавав жид ті волі на спілку із селянином нібито за 140 ринських, хоч тихцем продавав їх купцеві за 160 ринських. Жид відтягав собі потім 100 ринських (фальшиву ціну купця), а останніми 40 ринських ділився із селянином, що годував тих пару волів увесь рік своєю пащою на своїй оборі. При цьому відтягав селянинові випадковий довг із процен-тами, так, що спільник-селянин одержував звичайно чисте зеро. А що заробив посередник? Він заробив: 30 ринських при передачі бичків селянинові, 20 ринських як полови-ну зиску при продажу волів і по одnorічній годівлі шонай-менше 10 ринських як процент від давнішого довгу селянина за всікі провиняти та ще 20 ринських при продажу волів, бо волі продав тихцем не за 140, лише за 160 ринських. Отже заробив в однім році за 70 ринських капіталу — 80 ринських, себто 115 процентів!

Подібне діялося і при „вставлюванні“ селянам корови. Корова коштувала 35 ринських, а він віддав її селянинові („вставив“ у його стайню) за 50 ринських. До трьох літ корова мала телятко три рази. По трьох роках вів жид чотири штуки на торг і знову продавав тихцем за вищу ціну. Заробок жиди був тепер іще більший. За чотири штуки від вложеного капіталу (35 ринських) мав чистого зиску найменше 125 ринських. Селянин діставав усього кілька ринських, бо довів три роки корову. В неспасінні році мусів іще селянин купувати у „свого“ жиди полонину. Інакше могла худобина змарніти або згинуть, а тоді всю втра-ту мусів винагородити жидові селянин-спільник. За „вигоду“, себто „вставлення“ худоби до стайні, мусів селянин возити свого „добродія“ по всіх торгах і працювати на жидівських ґрунтах даром. Робітничко-женцеві платили тоді звичайно денно 60—70 крейцарів, три чарки горілки та пачку тютюну. А „свого“ жидові селянин мусів працювати у жнива за 30 крейцарів, а в деяких сторонах, де не було дворів, діставав селянин за порубання стога дров пачку тютюну вартості 3 крейцарів.

Коли хто поважився виступити проти такого визиску, того жиди нищили. Священик у Вербжі пустили вони до трьох літ тричі з димом за те, що він важився стати до ліцитації полоники, що досі була в жидівських руках. Священикові в Долішніх Верещиціх загрозили за ліцитацію підпалом, а коли він обезпечив усе своє майно від вогню, то жиди повірізували чотирьом його коням у ночі язичи. З Галичини привозили багато кльоців до тартару у Волиці. Частина візників ставала не в жидів в коршмі, а в селянина з Латориці на попас. За це жиди пустили того селянина з вогнем. У марамо-роським комітаті оснували були в деяких селах задаткові каси та крамниці на лад галицьких. Жиди вислали своїх людей до священика в Долішній Бистрі (що став головою тієї організації), і ті перестерігали священика, щоб він закинув таку роботу. Священик засміявся та сказав, що так працює десять людей і колий він і виступив із організацією, то це не спинило діла. Небаром після того підпалили господарство священика з 4-х углів, він утратив усе своє не-безпечене майно. Деканові з Долішніх Верещиціх поручив міністер хліборобства списати в його деканаті селянську худобу, простір полонин і сіно-жатей, що є в селянських руках. Декан їздив від села до села, списував. Небаром прийшли до декана жиди та ради-ли йому „подоброму“ зали-шити цю роботу, бо може я-кийсь недобрій і підпалить за

ві просив владу, щоб його чимськорше перенесли на іншу парохію, бо він у Сускові не-певний ні свого, ні своїх дітей життя. Той священик належав до тих, що теж повідомив був про лихварство жидів. Селяни опинилися в комірни, а землі віднаймають від жидів. Ні худоба, ні збіжжя, ні сіно не належало до них, хоч вони працюють коло того. Ім дає жид лише частину, решту бере собі.

Увесь господарський інвентар такого жиди в селі, це одна велика шопла, де зложе-на кукурудза. З величини такої шопи можна пізнати, скільки вже ґрунтів загарабав такий жид. Сам він увесь рік не береться до ніякої польової праці. Його робота це восени приказати „своім“ селянам: „Тепер звозіть „мою“ кукурудзу“!

В ужгородському комітаті держава мала в місцевості Тур-Реметі розплодову кінську стайню. Стайня не мала власних сіножатей, тому мусіла купувати сіно й овес. Та до-ставали в своїх руках лише жиди. При винаймі пропашіні у Волиці та сусідніх селах берегівського комітату не важив-ся ніхто стати до ліцитації, бо всі боялися шинкаря, що від літ винаймав пропашінію.

Жиди, як могли, так викру-чувалися від податків. Було теж багато таких жидів, що цілими літами сиділи між українськими селянами, а все ще не мали мадярського гро-мадянства. Зручно теж викру-чувалися від військової служ-би. Калічили себе або натира-ли тіло їдкими смаровинами, щоб при бранчі, як неспосіб-них, не азіали їх до війська, або підставляли хорих чи ка-лік.

Жид почував себе певним, що все виграє справу в суді. Ось приклад: До крамниці у Сваляві зайшов був лісничий, багаташа людина, купити шро-т. Шойно в крамниці пере-конався, що не взяв грошей за собою. Жид поборогував йому шроту за 30 крейцарів. Як лісничий вернувся до до-му, заховував і до тижня по-мер. Умираючи, зробив при-свідка заповіту, що не має ніяких довгів крім 30 кр. за шрот. Десять днів по смерті лісничого прийшли до адвокати урядова комісія з купцем за Сваляви та зафантазувала за фальшивий довг небижчика 200 ринських частину спадщи-ни. Справа пішла перед суд, купець поставив своїх свідків, свідки удвоєні не допустили і суд присудив купцеві 200 ринських із процентами, вдо-виська заплатила кошти проце-су.

Грабунки та вишання були за мадярських часів звичайним явищем. Стверджено, що зло-чину допускали жиди. Між русинами в останніх десяти-літ (1900-тих рр.) були ли-ше два опришки; число під-палів, розбійних і злодій-зломів жидів доходило до соток.

Старший командант ко-шицького жандармерії (куди належали комітати берегів-ський і ужгородський та інші) сказав Еганові, що публічно-му порядкові та безпеці за-грожують у тих сторонах ли-ше жиди, і то захожі. Укра-їнський селянин спокійний і колий не жиди, то в усій тій околиці не треба би ніодного постерунку жандармерії. Укра-їнський нарід, сказав той ко-мандант, побожний і богобо-язливий. „Я це перевіряв сам моїм досвідом — каже Еган у меморіалі. — Цілий рік об-ов'язуюся ходити по всіх поло-нинах, лісах і дебрах без зброї, самособою під умовою, що не стрінуся з жидом. Ці зайді трівають лише лю-дей, терором панують над ни-ми. Вони тут безмежні пани“.

Банк або задаткова каса не могли на Закарпатті вдерж-атися. Пробували кілька разів оснувати позичкові каси, та жиди все змовлялись і всіх довжників каси нищили мате-ріально. Якжеж приходило до ліцитації довжника, не являв-ся ніодний купець на майно довжника і каса тратила гро-ші, які була позичила селяни-нові. Гроші можна було по-значити на Закарпатті лише у жиди, розуміється на лихву.

Хоч які вбогі приходили жи-ди з Галичини чи Росії на За-карпаття — зпочатку такий те декан, Священик у Суско-жиди живе просто з милостини своїх одновітців — то таки дбає про науку своїх дітей. У глибокій Верховині, де в се-лах крім священика та вчи-теля не було звичайно ніод-ного письменного, жиди удер-жували на свій кошт покут-ного вчителя, т. зв. „бохера“. Такий бохер ходив від хати

до хати, збирав жидівську мо-лодь, від чотиродітніх почав-ши, і вчив релігії, читати, пи-сати, а головню рахувати. В Сиготі відбувався навіть двічі до року „торг“ на бохерів.

Коли лише лихвар придбав собі тут і там кілька селян-ських господарств шахрай-ствами та лихварством, тоді б-безпечував будинки від вогню. Небаром потім підпалював там ті обезпечені будинки і пред-мети, гроші за обезпечення забирав у свою кишеню, а ґрунт віднаймав знову селянам. Деякі жиди були вже так до-бре відомі асекураційним то-варствам, що ніяка краєва асе-курація не хотіла приймати їх обезпечення. Тому вони му-сіли обезпечуватися за грани-цею. Деякі жиди забагатили з такої асекураційної спекуляції і жили потім собі вигідно в містах.

Чужинець, що вперше зай-шов би у верховинське село, не завважив би відразу нужди селян. Бо хоч у деяких вели-ких місцевостях жиди займа-ли і займають уже четвертину або третину населення, а по-декуди навіть половину, то в глибокій Верховині мають во-ни ледви по 3—5 хат. В селі треба роздивитися і розсліди-ти маєткові відносини, а пока-

жеться, що третина, половина або й більше як половина се-лян не має вже землі, бо весь їх ґрунт перейшов уже в ру-ки 2—3 жидів.

Хто із захожих у селі поба-чить худобу, цей і не здога-дується, що переважна її ча-стина належить також до жи-дів. Селянин годує лише ху-добу й уживає. За часів Егана у всій Свалявщині було 6,500 коров і волів, з того жидів-ських 3,192 штуки. В пооди-ноких селах була ще більша різниця.

Земля до половини в руках жидів, що не є, і не буде? ні-коли хліборобами, лише вва-жають цю землю предметом торгівлі.

Ті карпатські верховини бу-ли колись пралісом. Ті, що викорчували та справили цю землю, ті що тисячу літ зро-шували її своїм потом і тут сповняли совісно свої грома-дянські та патріотичні обов'яз-ки в мирних чи воєнних часах супроти держави — ті хлібо-робни за Мадярщини були зді-ни на ласку і неласку зайшлих жидів. „Дивити їх лежить у наших державних інтересах“ — так закінчив свій меморіал до мадярського міністерства дер-жавний комісар — шотландець Еган.

Д-р Антін Кияжинський.

Чи „чесність із собою“?

Повторяємо часто цей ви-сказ В. Винниченка як осно-ву вимогу особистого й за-гального життя: повторяємо його, не додаючи чого, що він був виправданий тіль-ки в очах світогляду, що його представником є Винниченко, й не додаючи чого, що та-ка вимога стоїть у ризик су-літ.

Щоб можна було осудити вартість цього висказу, роз-гляньмо його в сполучі з цим світоглядом, з якого він випли-ває, як його коначний наслі-док (консеквенція) — це є у сполучі з матеріалізмом.

Матеріалізм, як окрема фор-ма світогляду, признає дійсне (реальне) існування тільки ма-терії, але заперечує це існу-вання духови. Та матеріалізм мусить стверджувати життя й мусить знайти його вияснен-ня; отже вияснює він його рухом атомів матерії, яким „силу“ ви-конати цей рух дає збережена в них енергія. Але життя має ще один цікавий свій вид, що його не можна було б виясни-ти таким робом; таке вияснен-ня було б для цього виду жит-тя невиварчальне; йде тут про суспільне (соціальне) життя людей. Вияснити його пробував уже не сам вище зя-сований матеріалізм, але його похідна вітка, чи — так би мовити — відворотна сторона, т. зв. раціоналізм. Цей остан-ній вияснив лад соціального життя і його закони т. зв. аб-солютними незрушними зако-нами розуму. Отже ці абсо-лютні (незрушні) закони ро-зуму мали би правити суспіль-ним життям.

Тепер виринуло питання: що це є суспільність? Те питання вияснив матеріалізм так: су-спільність — це сума всіх жи-вих людських одиниць. Отже людська одиниця є творцем цих т. зв. абсолютних законів. Але людські одиниці могли встановлювати різні закони, й не тільки могли, але такі встановлювали. Значить, абсо-лютні закони перестали бути абсолютними. Правду, вартість життя вияснювали вони різно. Виходило з того, що є стількі способів розумити правду (вартість), скільки і людей. Правда отже — як ка-жемо — стала релятивною вартістю; людська одиниця стала одною, а радше одною-ю мірою вартості. Коли пе-ренести це все в ділянку мо-ралі, етики, чесноти, тоді ко-жна людська одиниця мала право встановити для себе за-кони етики.

Пшло тепер про те, щоб

людина жила за законами сво-єї власної „правди“, щоб кер-мувалася в житті цими виду-маними собою законами. Це є вартість слів: „чесність із собою“.

(В цій короткій статті не маємо змоги докладно роз-глянути матеріалізм чи ідеа-лізм, бо нам іде тільки про те, що би прослідити вартість по-вторюваного за Винниченком висказу).

В релятивізм правд мате-ріалізму знайшов він сам свою смерть, а на його руїнах ви-жив інший світогляд, створе-ний в основі давно, який одна-ке щойно тепер розбудовуєть-ся, — це є ідеалізм.

Ідеалізм — це форма світо-гляду, яка бачить основу жит-тя і його причину в душі. Пра-ва, поза духом існує й мате-рія, але вона існує тільки для цілей духа. Дух править жит-тям, дух нормує його і дух є найвищою вартістю життя. Дух є правдою.

З цього випливають уже всі дальші консеквенції цього світогляду.

Дух є незмінною вартістю, завжди однією й тою самою; через те правда ідеалізму є справді незрушна (абсолют-на); вона має вартість догми.

Тепер виринули би питання: Як місце в цьому світогляді займає жива людина, людська одиниця? Що кермує її жит-тям? Як має вона вирішувати питання вартості своїх учин-ків, отже питання моралі, ети-ки, чесноти?

Людська одиниця — це не тільки її тіло, що через нього вона належить до якогось бі-ологічного роду; вона є ще — й те найважливіше — духо-вою істотою. Як духовна істо-та, вона є витвором надрядної вартості духа нації. Цей дух кермує її соціальним життям, цей дух нормує її погляд на життя. Та з цього виникає й обов'язок людини: вартість своїх учинків, своєї моралі, чесноти мірити вищою варті-стю — добром нації, бо вартість кожного вчинку є тоді тільки правдива, коли цей у-чинок є в згоді з незрушною, абсолютною вищою вартістю. Інакше — значить, коли він є скермований на особисту, видуману для своєї користі, для задоволення своїх егої-стичних забагів ціль, він про-тивиться цій правді, отже є злочинний, неморальний, не-чесний.

Отже не: „чесність із со-бою“, але чесність із зако-нами цього духа, що його ча-стиною, як духови істоти, є кожна людська одиниця. — („Жіноча Доля“).

ДАЄМО ДО ВІДОМА ЧЛЕНАМ І УРЯДНИКАМ ВІДДІЛІВ:
1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228, 231,
248, 265, 305, 314, 365, 382, що

Окружні Збори

тих відділів відбудуться
В НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ (JANUARY 29, 1939)
В ГАЛИ ЦЕРКОВНИ,

438 WEST PINE STREET, MANHATTAN CITY, PA.

Збори почнуться точно в годині 2:30 пополудні.

Проситесь урядників згаданих відділів явитися точно. Кожний відділ повинен бути заступлений обов'язково, бо є важні справи до поладження.

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:
Дмитро Капітула, предс.; Онуфрей Косцюк, кас.;
Іван Чапа мод., секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТ З КРАЮ.

Недавно я одержав від свого брата з краю, вчителя, лист. Він вісім років учився у селі Вронках, аж у 1929 його зредуковано, бо не хотів перейти на польське. Після цього він віддався в цілості народній роботі на терані Скалатщини. Він поклав чимало труду в організуванні Союзу Українських Купців, був кореспондентом Промислового Банку і т. п. Та ось тепер мов грим з ясного неба дістав приказ від польського уряду забиратися зо Скалату і йти в глибоку польську державу, а то тому, що його вважають "небезпечним" і не хочуть, щоб він жив у "приграничній смузі". Це вже четвертий український громадянин - патріот, що на приказ польської влади мусить опустити рідні сторони і йти в світ ва очі. Такого допускається Польща на основі свого закону, яким вона виселяє всі небажані особи зліз границі. Коли мій брат опустив Скалат, місцеве громадянство його щиро і з жалем прощало.

В тому ж листі брат дякує за витинки з нашої американської "Свободи" про нашу ньюйорську маніфестацію. Вони там надзвичайно радіють з нашої роботи. Той витинку вандрував там з рук до рук, бо всі українці хотіли його читати.

Тома Івасечко,
Нью-Йорк, Н. Й.

НОВА КНИЖКА ЗГАДУЄ УКРАЇНЦІВ.

У Фарго (в листопаді 1938 р.) появилася книжка: **NORTH DAKOTA** (371 сторінок). Є це одна з 49 інших подібних книжок про держави і посілості Злучених Держав. Це книжки, які видає **THE AMERICAN GUIDE SERIES, THE W. P. A. PROJECT**. Вони не мають наукового характеру. Це "Показники по державі".

Про українців згадується у книжці про Норт Дакоту в трьох місцях, на сторінках 83, 209 і 222. Пишеться, що українці були піонерами декотрих околиць та заселяють повіті Берлей, Меклін і Билингз і заховали свою музику, танці, обичаї та мистецтво одіж. У Грессі Бют справляють іще й тепер весілля по стародавньому, не раз і три дні. Про українських поселенців у Вілтоно (WILTON) подають, що перші імігранти прибули в 1897 р. та працювали в колпашних вузлах. Тепер мають дві церкви, одна через дорогу від другої. Літом плекають цвіти доволу хат та по городках.

За інші села з українським населенням (а є їх 27 додаткових) нема в цій книжці ніякої згадки. Нема згадок навіть про такі села як Кнів та Горгем (Gorham). З цього видно, що хоч сотки людей збирали матеріяли, а уряд видав на ту ціль багато тисяч доларів, та книжка таки не дописала... Про румунських і болгарських жителів нема навіть згадки.

В. Галич.

ЗЛОЧИНСТВО.

Статистика злочинств у Злучених Державах з 1936 року вказує, що злочинів (не переступств!) було за рік 1,333,526, а за рік 1937 1,415,816. Значить, що в 1937 році було 82,290 більше злочинів як в році 1936. Дальше каже статистика, що Злучені Держави видають 15 біліонів доларів річно на поборювання злочинства, та що цей видаток не зменшується, але збільшується з кожним роком. Дальше статистика стверджує, що найбільше злочинств є в Америці, та що жадна країна в світі не може дорівняти у злочинах

Америці. Комітет, котрий провірявав ці справи, розв'язки не знайшов, ані не порадив, що робити, щоб злочинство в Америці зменшилось.

Хто хоче це провирити, хай загляне до "THE WORLD ALMANAC" на рік 1939, сторінка 78-79.

Тепер питання, звідки береться злочинство. В. Гасій порушив ту справу в числі 13 "Свободи" з дня 18. січня. Його заболіло (як і кожного українця), що між нашим українським народом знайшовся тип, котрий допустився каригідного вчинку, та що злочин зв'язано з українською галею в Нью-Йорку, а вона так тісно зв'язана з українським життям. Гром. Гасій правильно вказав на те, що виховання дітей на добрих громадян залежить передовсім від родичів.

Та інакше виглядає справа щодо ліку на злочинство. Гром. Гасій є тої думки, що як будемо ходити до церкви, то буде краще, бо церква учиить моралі. Та тут п. Гасій змірив справу з одного боку, а статистика вказує, що більшість злочинців це люди, що їх можна вважати релігійними.

Найбільше нещастя полягає, на мою думку, в тому, що родичі не виховують дітей як слід. Діти, котрі вирости без дисципліни, мають найбільший нахил до злочинства. Коли до грецького філософа привели трилітню дитину на виховання, то боялися, що дитина замолода. Але філософ відповів, що привели йому дитину не замолоду, але 3 роки застару. Родичі повинні вчити дитину моральні засади.

Пригадую собі, як в нашій селі був сотрудином один священик, що є тепер на американській землі, і як виганяв особисто молоді з коршми до церкви. А нинішня церква в Америці має не раз бару під церквою, або через дорогу. Американська школа також не поборює злочинства, коли учиить, що кожний має в Америці нагоду бути багатим, коли тільки схоче. Дитина, яка наїється такої науки, то, бажаючи стати багатим, часто береться до злочинства.

За приклад візьмемо хочби того скопловача в Флориді. Вкрад дитину, вбив та взяв окуп, бо хотів те мати, що багаті мають. А самий був сином духовника.

Дитину треба вчити, що ми живемо на світі на те, щоб робити іншим добро, а не зло, тоді можемо надіятися кращого. Достоевський сказав: Як би ми один одному зробили добро, то той світ зробили б раєм. Тоді і злочинства не було б. Знаю людей, котрі, як то кажуть, з церкви не виходять, але кишені треба було добре тримати перед їх дітьми. Церква і школа не вистарчають. Треба же домашнього виховання. Воно найважливіше.

Михайло Люлька,
секр. 401 від. У. Н. С.,
Сайксвіл, Па.

БЛЕКСТОН, МАСС.
КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО ДОМУ
В БЛЕКСТОН, МАСС.

СПІЛЬНУ ВЕЧЕРУ
З МУЗИКОЮ
В НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ 1939.
в годині 3. пополудні
В СВОЄМ ДОМІ НА FARM ST.
Вступ 75 центів.

Запрошується українців і українців до ласкавої участі.
Комітет.

Уважайте в свій час! 1937

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! - ДОХІД НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ - ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

В НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ (JANUARY 29, 1939)

ІДЕМО ВСІ, СТАРШІ І МОЛОДІ, НА

ЗАБАВУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ

ЯКУ ВЛАШТУВУЄ МОЛОДЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО ТОВАРИСТВА

В MANHATTAN PLAZA, 66-68 East 4th Street, NEW YORK, N. Y.

Початок в 5. годині пополудні. — Вступ 65 центів.

На цю забаву, що її влаштує молоді для придбання фондів на участь українців у світовій виставі, молоді запрошують увесь український загаль з Нью-Йорку й околиці. Старше громадянство повинно своєю численною участю сприяти до успіху цього підприємства.

Комітет.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Листопадове Свято.

Наша громада, хоч невелика, має оповні свій національний обов'язок, якому ініціативу дають свідомі громадяни союзів, націоналісти і Союз Українок. В неділю, 20 листопаду, в годині 4 пополудні заповіжено панахиду за поляглих героїв, котрі віддали своє життя за свій рідний край. Вже в 3-тій годині почали люди сходиться до церкви, щоб узяти участь у тій панахиді. В 4 годині до церкви увійшли: голова ОДВУ, Ю. Датків, Командант Американського Легіону, п. Томас Вінгайт і П. Кухар, а за ними 4 ветерани американської армії зо світової війни, між ними і наш гр. Н. Маркович. Далі за ними несено прапори український і американський, а позаду молоді дівчата несли вінок, котрий положили на могили, що була уладжена в церкві. Панахида зачалася точно в 4. годині. Її відправив місцевий парох о. П. Боберський і о. В. Рошко з Сейлем, Масс., що тому місяць приїхав зо старого краю. Підчас панахиди о. П. Боберський вголосив патріотичну проповідь і попросив усіх людей, щоб удалися до парохіяльної сали на дальшу програму свята.

Вступне слово сказав Ю. Датків, голова ОДВУ, і пояснив зібраним це велике свято, котре ми мусимо справляти так довго, поки не дістанемо своєї вільної держави. Потім виступив місцевий хор під управою п. Г. Лесюка і відспівав національні пісні, за що публіка винагородила його бурюю оплесків. Описав горючі деклямації: п. М. Ковальчук, голова Союзу Українок, і п. М. Буцук; а також маленькі діти: В. Кіт, М. Кіт і В. Буцук. Найбільшу увагу звернули присутні на деклямації молодого дівчини Р. Бурин, котра деклямувала про Данилишина і Біласа, за що отримала бурю оплесків. Святочну промову вголосив о. Володимир Рошко і зазначив, що українці не проливали крові надармо, і незадовго прийде час, що дочекаємося вільної нешки України. Потім голова ОДВУ, Ю. Датків, пригадав зібраним, що нашим святым обов'язком є зібрати жертву для наших бідних інвалідів. Збіркову зазначив: Ю. Датків і П. Кухар.

Жертвували: Д. Косцянка \$2; по \$1: П. Кухар, Ю. Датків, П. Петрик, П. Мигаль, М. Добрянський, А. Беднарчик, В. Петрів, М. Костина, О. Буцук, Я. Стецькович, В. Петрикович, Н. Маркович, Г. Новосад, В. Максимець, В. Бревка, І. Ковальчук, С. Грех, М. Бохонок, В. Голота, М. Погребушка, В. Баканець, М. Хруняк, В. Стефанюк, М. Тижбір, К. Григучу, П. Харко, П. Качмарський, М. Голей, по 50 ц.: Г. Лесюк, А. Кирилюк, П. Струх, В. Качмарський, І. Струса, Н. Кирилюк, З. Могиляк, П. Бойко, Т. Голомбовський, А. Хомяк, В. Качмарський (мол.), Н. Шомик, В. Синелья, І. Беднарчик, М. Романець, М. Бурин; дрібними \$7.23; з 25-літнього ювеніла гр. Е. І. З. Могиляка \$9.77; Союз Українок зо своєї каси \$10. Разом \$65, котрі розділено так: на інвалідів \$35, на Карпатську Школу \$20, на вивільну боротьбу \$10. Гроші вислали через Об'єднання на призначену ціль.

Юрій Датків,
голова від. 45. ОДВУ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Свято в 25-ту річницю смерті Лесі Українки.

Заходом відділу Союзу Українок і молодечого відділу Дочок України в Брукліні відбулось 15. січня 6. р. в новім Українським Національним Домі при вул. Гренд свято в пам'ять 25. річницю смерті великої української письменниці і поетеси, Лесі Українки.

Свято відкрила передсідниця місцевого відділу С. У. А., пані Бодак, короткою промовою. Про життя Лесі Українки вголосив довшу промову місцевий парох української гр.-кат. церкви, о. А. Лотович. Промовець у своїх словах відзеркалював життя письменниці, яка, хоч була хорою від дитинства й до кінця життя, то проте духом була сильна і той дух виявився в її творчості, в якій накликувала свій нарід до боротьби за волю. Промовець накликав брати примір з Лесі Українки, працювати й жертвувати для справи визволення українського народу з таким зав'язанням і самопосяганням, як це робила покійна письменниця. Бо волі українському народові ніхто не принесе в дарунок, а ми самі мусимо її здобувати.

Добре опрацьований реферат про літературну творчість Лесі Українки відчитала голова передсідниці С. У. А., пані Вагнер з Джерзі Сіті. До молоді промовляла по англійськи пані Кмець з Йонкерсу, Н. Й., закликаючи молоді не уїзяться українства, а навпаки, горнутись до українських організацій, щоб у них загартуватись до праці, яку прийдеся перейняти після старшого покоління. По англійськи промовила також молода передсідниця місцевого відділу Дочок України. Програма свята була переплітувана хоромими співами, що їх виконував молодечий хор під проводом місцевого диригента, п. Савицького. Відіграно соля на скрипці, а також деклямовано поезії Лесі Українки. Особливо вдало вийшла деклямація молоденької панни Черник, за що присутні не жалували оплесків. Замітне те, що молоденька декляматорка, хоч належить уже до другого покоління, родженого в Америці (бо її мати роджена і вихована в Америці), володіє знаменито українською мовою.

На заклик пані Вагнер передано на поміч Карпатський Український збіркову, яка принесла поверх \$70. Присутніх на святі було понад три сотки. Відповіданням "Ще не вмерла України" свято закінчено.

Анна Захарчук.

ВІЛІАМСТАВ, Н. ДЖ.
На народні цілі.

На панахиді за поляглих Сивих Стрілців зібрано \$5, а до того додали по \$1: І. Витязь, І. Аркатин. Разом \$7 переслали через Об'єднання.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поміч Карпатській Україні.

На поклик Українського Червоного Хреста ОДВУ товариство Матерей і Дочок при українській пресній церкві в Нюарку при співпраці місцевого відділу У. Ч. Х. ОДВУ перевело в себе збіркову старого однієї і грошей на підмогу Карпатській Україні. Збірка, що тривала два тижні, випала дуже плідно. Люди приносили в більшості порядне, чисте, а навіть нове одяг, та обуть з вибитком кількох річок, котрі треба було вичистити. Та тут знала жертвенність нашого бізнесмена, п. Івана Шогрина, знов став в пригоді. Він радо прийняв ті речі до чистення в своїм заведенні "Perfect Laundry Co.", за що товариство Матерей і Дочок склало йому щирі подяки. Зібрані на покливу та переслали гроші в сумі \$17 передано на руки Укр. Червоного Хреста ОДВУ.

Пароня Онисчук,
голова від. 22. У. Ч. Х. ОДВУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Збірка одягу на підмогу братам з Карпатської України відбулася також в мійому склепі, ще заки У. Ч. Х. і ОДВУ займалися такою збіркою. Отож продовжалася моя збірка різноріччю з їхньою і коли У. Ч. Х. вислав свою збірку, і вислав з ними 13 скринь річної одягу зо своєї збірки. До цього грини зібрані на поміч Карпатської України \$28, які я переслав через Об'єднання. Жертвували: Дмитро і Анна Мельник \$15, Антін Пасичник \$10, М. Костирка \$2, С. Малицький \$1. А. Пасичник.

На народні цілі.

Гром. Петро Григорак з Сан Франциско, Кал., переслав від себе через Об'єднання \$5 на Рідну Школу. Гром. Степан Кухарчук з Редінга, Па., переслав \$3, з призначенням по \$1: на Рідну Школу, вивільну боротьбу і Карпатську Україну. Гром. Андрій Сисак з Фріменсбургу, Па., переслав на Рідну Школу \$2.50, які зібрано на хрестинах у гр. Комоньків у Белгемі, Па.

ВІЛІАМСТАВ, Н. ДЖ.

На народні цілі.

На панахиді за поляглих Сивих Стрілців зібрано \$5, а до того додали по \$1: І. Витязь, І. Аркатин. Разом \$7 переслали через Об'єднання.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На інвалідів.

На Листопадівім святі в Перт Амбой передано збірку на українських інвалідів, що принесла \$77.78, які переслали через Об'єднання на призначену ціль. Зложили: П. Гаврилюк \$6; по \$5: Тов. "Сін", Бр. св. Николая, Сестр. Неп. З. Пр. Д. М. Жіноча Громада; о. І. Шуховський \$2.25; Н. Фенічський \$2; Н. Колодіт \$1.50; по \$1.25: Стеф. Шуховська, Ірина Шуховська, Іванна Шуховська, Стеф. Цюбар; по \$1: Ксеня Полудко, Т. Пашуля, С. Гриниш, Т. Пашак, І. Благий, Роз. Гавриш, С. Кордак, В. Берко, П. Лайкош, П. Макар, І. Ваверчак, Г. Мисак, В. Дринич, Д. Волк, Лора Бернацка, М. Гурняк, Ф. Шуцький; по 50 ц.: Кароліна Мисак, Т. Мошар, М. Дячичин, Д. Гураль, М. Чумир, Л. Пиктор, С. Гамусь, М. Вітві, Олаф Біліська, М. Павук, Н. Маркі; решта дрібними.

о. І. Шуховський.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

На Карпатську Україну.

Переслали через Об'єднання \$97.62 на Карпатську Україну. Ці гроші зложили отсі місцеві організації: з листопадового концерту укр. прав. церкви \$47.62; Т-во "Сін" \$25; Т-во св. Петра і Павла, від. 254 У. Н. С. \$15; жіночий кружок \$10.

Степан Керделейза, секр.

БОЛТИМОР, МД.

На Світлову Виставу.

Бр. Пресв. Тройніч від 320 У. Н. С. ухвалив друквати з братської каси \$10 на День Світлової Вистави в Нью-Йорку, що відбується 18-го червня н. р. Члени перевели збірку на ту ціль. Зложили по \$5: Ф. Стець, М. Шульга, Г. Шульга; по \$2: Т. Захидний, П. Моршан, С. Кузик, Г. Подгорник, П. Сьма, М. Криж; по \$1: І. Малко, М. Дмитрів, Т. Іванович, В. Платюк, Т. Тарас. Разом \$42, які вислали на руки корпоратив Світлової Вистави в Нью-Йорку.

Г. Шульга, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

З хрестин на народні цілі.

Дня 8 грудня м. р. в громадині Володимир й Анастасія Вагнерів по хрещенні новонародженої доньки відбулася весела забаву, серед якої гості не забули й про Рідний Край і зложили на його потреби \$17. Вислали через Об'єднання: \$10 на Карпатську Україну і \$7 на Рідну Школу. Зложили по \$1: В. Вагнер, В. Бенцаль, І. Дубик, А. Наконечна, А.

Сорентіно, М. Клапко, П. Костецька, К. Стефанович, М. Турянський, С. Турянська, А. Кмець, П. Жарський, С. Костирка, Н. Калубець, Г. Євусь, В. Клапко; по 50 ц.: М. Шустакевич, П. Дзяліч.

А. Наконечна.

МАВНТ ІОНІОН, ПА.

На Карпатську Україну.

Мала горстка українців, що живуть у Мавнті Іоніоні, зложили на поміч Карпатській Україні \$17.95. Жертвували по \$2: Д. Пасичник, І. Круть, Т. Бурин, В. Губицький; по \$1: Г. Голь, О. Двожан, М. Янець, Д. Гриниш, Т. Грабовенський, М. Бігун; І. Холевський \$1.25; по 50 ц.: М. Сташук, І. Гундак, Д. Якимець, Н. Ковальчук; по 35 ц.: В. Гриниш, В. Зурло. Разом \$17.95. Кольодо зазначили: Д. Пасичник, І. Крупа, В. Губицький, Т. Бурин, М. Ковальський. Гроші вислали через Об'єднання.

Дмитро Пасичник.

БАТ, Н. Й.

На народні цілі.

Заспіаємо через Об'єднання \$27, які ми закладавали в часі Різдва, і призначуємо \$10 на Карпатську Україну та \$17 на Рідну Школу в Галіччині. Кольодо зазначили: П. Бойчук, А. Муран, М. Макітра, В. Муран, А. Муран, Ф. Лонушак, В. Лесиниш, І. Гавришський, Жертвували: Б. Муран \$5; П. Бойчук \$3; по \$2: С. Макітра, І. Герин, В. Лесиниш, І. Гавришський, Е. Романець, І. Машута, В. Папирничий, Я. Михайлюк, В. Герин, Я. Лоза, М. Мельник, Л. Струх, панна Гарасим; по 50 ц.: Л. Капраль, І. Машута; Н. Лоза 25 ц. Муран і Макітра трудяться своїми автом. Розходу було 25 ц.

Кольадники.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

Дня 2-го січня н. р. Союз Українок ім. Лесі Українки, відл. 39, сприяв своїм секретарі, пані А. Шевці, несподівану забаву з нагоди 17-ї річниц. Предс. пані Гершак зложила в ім'я членів ширій привіт, а касирка Текля Івашків вручила китичку цвітів. Серед забави члени зажадали зробити щось хосенне. На жадання пані Шевці і її мужа Михайла забрала голос пані Агафія Душанська і закликала зложити дар на Карпатську Україну. Привіт зложили \$5, які вислали через Об'єднання.

Текля Івашків, касирка.

ПОЗІР!

НЕ ЗАБУДЬТЕ, ЩО

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!

ПОЗІР!

ЦЕІ НЕДІЛІ, 29. СІЧНЯ

ЗАХОДАМИ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

відбудеться

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

В СЛОВАЦЬКІЙ САЛІ, 358 MORRIS AVE., NEWARK, N. J., У ГОД. 2:30 ПОПОЛУДНІ

Бесіда: д-р Лука Мишуга і п. Юрій Габода по українськи, а п. Іван Романішин по англійськи. — Українці! Приходьте всі!

ЗА ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ:

Теодосій Каськів,

Петро Ковальчук,

Омельян Онисчук, М. Басараб.

Нью Йорк і околиця!
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА”
В НЬО ЙОРКУ
відіграється драма

„ХМАРА”

А. Л. СУХОДОЛЬСЬКОГО, В 5 ДІЯХ
В НЕДІЛЮ, 5. ЛЮТОГО (FEBRUARY 5, 1939)

В MANHATTAN PLAZA
66-68 1ST 4. ВУЛИЦЯ, НЬО ЙОРК, Н. Й.

Початок точно у 4. годині пополудні.

По представленню БАЛБ. Власний буфет з смачною перекускою.

„Хмара” належить до тих драм, які довго не забуваються. Жива акція, хор, комічні сцени — все сплітається в один вінок події, яка перейде перед вашими очима на сцені і за якою ви слідитимете з запертим віддіхом. Приходить на час, бо представлення почнеться точно в 4. годині пополудні!

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ, 24. ГРУДНЯ 1938. (1)

На засіданні, що відбулося під ч. 81-83 вул. Гренд, у Джерзі Сіті, зголосили свою участь у нарадах і були присутні такі особи: О. Ревюк, д-р Л. Мишуга, Д. Галичін, М. Мурашко, Ю. Павчук, С. Демидчук, Анна Середка, І. Клок, В. Череватюк, М. Близнак, Г. Герман, Марія Малевич, Степанія Галичін, М. Пізнак, Е. Уляхович, Р. Слободян, В. Душник, М. Лехницька, Марія Герман (Боднар), І. Габодя, Н. Нововірецький, В. Михалишин, Марія Куєс, С. Шумейко, М. Данильченко, Олімпія Гамкало, А. Яремко, Ольга Онуфрієв, Р. Лапіка.

Предсідник О. Ревюк відкрив збори і прочитав програму наради, яку прийнято. О. Ревюк зголосив, що був друкований у ч. 303 і 304 „Свободи” п. з.: „Українське питання на еміграції вчора і дини”. По ній здавав звіт ректорський секретар Об'єднання, д-р Л. Мишуга. Його звіт був друкований у ч. 8 і 9 „Свободи”, п. з.: „З праці Об'єднання”. Далі здавав звіт фінансовий секретар Д. Галичін, якого звіт був друкований у ч. 6 „Свободи”.

В імені контрольної комісії здавав звіт М. Пізнак. Він говорив, що контрольна комісія день перед нарадами в своїй повній складі, себто в прийнятих членів комісії, В. Череватюка і М. Близнака, перевела точну контролю книжок, посвідок, чеків, листів, банківських карт, і знайшла все в найкращому порядку. М. Пізнак говорив, що в фінансових звітах Об'єднання стало знаходитися сума \$25 на місячне удержання канцелярії. Ця сума йде не лише на заплату праці канцелярії, але також на покриття всіх поточних оплат, тут в Америці, а також до краю, отже на саму працю в канцелярії лишається дуже мало. В імені контрольної комісії М. Пізнак висловив фінансовому секретареві призначення за ошадність, бо ціле ведення канцелярії, враз з усіма видатками і працею, коштувало менше як два відсотки (1.80).

Розпочато дискусію над звітами. С. Демидчук говорив, що робота представлення як слід і що видно поступ. Найцінніше було це, що висла делегата до краю в часі чехо-словацької кризи. Подав внесок, щоб дати д-рові Мишугі призначення за добре виконання своєї місії в Європі, що під кінець дискусії призначили ухвалити. Також дає внесок, опісля перегоросованій, щоб висловити подяку У. Н.

Союзові за фінансування делегата до Європи. Далі говорив, що потрібно видавати брошури англійською мовою, а також, коли цього потрібно, видавати на ведення Об'єднання більше грошей, включно до 3%, які дозволяють конвенції Об'єднання. Завважує, що справи палення перекладу Польщі ми в Америці не використали як слід. В. Душник запитує, чи були з боку ексекютив Об'єднання спроби втягнути до праці молодь. Предсідник Ревюк відповідає, що опісля ще буде додатковий звіт від молоді.

І. Клок питає, чи справу доносів на наші провідні кола слід перевірено та чи знайдено винуватців. Також завважує, що від таких справ, як та, що сталася в „Українській Галі” в Нью Йорку, українська суспільність мусить рішуче відгородитися. Треба офіційно повідомляти судові власті, що з ними ми не маємо нічого спільного.

М. Пізнак відповідає, що справа злочинна в „Українській Галі” поволі вияснюється, і судові власті не приписують цього нашої суспільності. Радить, щоб не втручались у ті справи посторонні люди, бо викличуть заколот.

Г. Герман завважує, що „Народна Воля” закидала націоналістам, що через їх роботу ми втрачали Мухачів і Ужгород. Він хотів би знати, що в карпатській справі зробили соціалісти. Д-р Л. Мишуга відповідає, що він у звіті говорив про ті кола, про які знає, що вони працювали для Карпатської України.

По вичерпанні дискусії прийнято звіт й ухвалено ексекютив і контрольний комісії вступити до роботи.

Д. Галичін зробив в імені Карпорації Світової Вистави таку заяву:

Як уже відомо, справою участі української імміграції в Світовій Виставі в Нью Йорку займається Українсько-Американське Виставове Товариство, якого членами є ті представники організації, котрі були вибрані на загальних зборах різних національних товариств, що відбулись у березні 1938 року. Представники тих товариств, зібрані на згаданих зборах, були поставили, що виконний комітет Виставового Товариства повинен підготувати нашу участь у Світовій Виставі відповідно до тих засобів, якими Товариство буде розпоряджатися, це є, відповідно до суми зібраних жертв. Україн-

ська імміграція своїми жертвами мала дати відповідь до 15-го липня щодо того, чи Виставове Товариство має братися до будови павільйону.

Маючи на увазі, що до 15-го липня було зібраних усього грошей тільки \$1,500, то тимчасовим Виставовим Товариством було змушене залишити справу будови павільйону, а взятись тільки до підготовки такої участі, яка буде можливою відповідно до зібраних жертв. Отже праця виконного уряду Виставового Товариства провадиться тепер у двох напрямках, а саме, у веденні пропаганди за збірку акцію і в підготові нашої участі в Українським Національним Дні на Світовій Виставі, який має відбутися 18-го червня 1939 року.

Щодо ведення пропаганди в справі збіркової акції, то виконний уряд поміщував уже в часописах цілу низку дописів про вагу нашої участі в Світовій Виставі, видавав заклики й комунікати, виготовив та порозсилав збіркові листи до різних організацій і осіб та листувався з ними, заохочуючи їх до збіркової акції. Крім того молоді, тут роджені члени Виставового Товариства, в порозумінні з цілим Товариством поведи ще окремо пропаганду за збірку акцію серед молоді, підготувавши в тій цілі велике підприємство — бал у Нью Йорку, з якого дохід буде призначений на підготову Українського Дня на Світовій Виставі.

Досі збіркова акція не принесла ще бажаних успіхів, бо в останніх місяцях вининули надзвичайно важкі справи, на які українська імміграція мусіла звернути пильну увагу. Маю тут на увазі створення Карпатської України, якій українська імміграція поспішила з щедрими матеріальними жертвами.

Та треба сподіватися, що українська імміграція, яка завжди розуміла свої обов'язки і супроти Рідного Краю і супроти розбудови нашого туземного життя, викаже й тепер належне розуміння до ваги нашої участі в Світовій Виставі та впродовж наступних кількох місяців зложити свої датки на ту ціль. А ці датки мусять бути видатні, коли брати під увагу, що досі зібрано тільки коло \$3,000, а найменша сума, якої потрібно для відповідної репрезентації української імміграції на цьому Українському Дні, є від \$12,000 до \$15,000.

Щодо підготовки програми на Український Національний День, який відбудеться 18-го червня, то ця праця є в повному ході. Український Народний Хор у числі 500 хори-

стів відбуває вже проби під проводом професора О. Кошиця, а танцюристів підготує п. Кіст, сотворивши школу танку майже в кожній громаді в околицях Нью Йорку. Коли мати на увазі, що заряд американської Виставової Корпорації бажає, щоб наша участь відзначалася масовим і імпульсивним виступом, то виступ соток хористів і соток танцюристів у народних строях саме відповідатиме якнайкраще таким побажанням. Крім хору і танків Виставове Товариство має у плянні заангажувати для солістів визначного соліста, або солістку. Взагалі ціла програма буде поширена відповідно до зібраних жертв. Іде вже також підготовна праця у справі видання англійською мовою відповідного пам'яткового журналу з приводу Українського Дня на Виставі. Виконний уряд Виставового Товариства поробить також усі можливі старання, щоб дістати відповідне місце для вистави народнього містечка.

Заяву прийнято до відома. (Далі буде).

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Трентонська Українська Православна Громада при участі Свясько-Драматичного Товариства з нагоди сорок річчя смерті Івана Котляревського влаштує представлення „НАТАЛКА ПОЛТАВКА”.

Перша українська опера в 3 діях І. Котляревського, музика М. Лисенка.

В НЕДІЛЮ, 29. СІЧНЯ 1939 Р.

(SUNDAY, JANUARY 29, 1939). В САЛІ 18 WOODLAND STREET, TRENTON, N. J.

Реферат виголосив о. П. Білон. На це святочне представлення запрошуємо як місцевих, так і позаміських громадян.

Початок у 8. год. вечер. — Вступ 25 ц.

УВАГА! В неділю, 5. лютого, в тій же салі вечором відбудеться Святочний Концерт пам'яті Лесі Українки й Ольги Басараб.

Нічна пригода.

— Коли я збудився вчорачно, задрімав, що хтось перешукує кишені мого убрания. Я схопив за револьвер, але не вистрілю.

— Чому?

— Бо не хотів стати вдівцем.

Подорожі до

- КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ,
- ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ,
- РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Пересилка грошей.
Бизнеси й Дни на продаж.
Асекурація різного роду

Нотаріальні акти й старокраєві справи полагоджують:

ПЕТРО БАРТКІВ

Real Estate & Insurance Broker
Notary Public.

309 EAST 14th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Phone: ALgonquin 4-8254.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ буцери і гресери. Бизнес вироблений. Продається, бо з причини смерті в родині нема кому далі вести бизнесу. Голоситься до:

HARRY SCHICK,
400 Pacific Ave., Jersey City, N. J.

Д-Р ЮРІЯ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урочні години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Даром пробка

ЗІЛЛЯ

МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий до заняття.

Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в кількості, а тоді заживається його або зараз перед нічним сном, або по вставанні рано.

Мілертон не виробляє привички.

ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА \$1.00

вистане майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам „Свободи”:

[] \$1.00 за одну коробку Мілертону

[] \$1.50 за дві коробки Мілертону

[] \$2.00 за три коробки Мілертону

Питайте за зйомку Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишьте до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,

P. O. Box 628, Newark, N. J.

Михайло КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ

ПОХОРОННИК

2321 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO, ILL.

Модерна каплиця.

Добра обслуга.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

Телефон: ARmitage 4575

Тел. до дому: Seeley 0298.

Мирон ЛІТВІН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без різниці, як далеко поза Ньюарком. Враз потрібен телефонуйте до нас. Обслуга ширша і чесна. — Office

383 MORRIS AVENUE,

cor., Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Ундертейкер

заряджує погребання по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 158 St.), BRONX, N. Y.

Tel. MIdwest 5-6877

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(19)

„Чи ви певні, що шлях до Бонги веде туди?” — запитав Тарзан Магру, підозріваючи її підступ. Магра рішуче потвердила. Тарзан здвигнув плечима. Що було робити? Треба було йти туди, куди вона вказувала. Один шлях міг бути таксамо добрий, чи лихий, як і інший. Вони пустилися в дорогу, та замість зближатись до Бонги, віддалялись від неї.

Вони були без потрібного до нетрів засоблення і колиб не Тарзан, важко прийшлося би їм пробиватись. Та для Тарзана нетри були приступні, як для якого господаря його загорода. Без довгої надухи він вистругав лука, спорядив чимало стріл і пішов на лови. А в короткому часі мав добути і харчу доволі. При ньому й інші не голодували.

Та третього дня їхньої мандрівки Тарзан приніс малу антилопу і, підійшовши з нею до Магри, кинув нею їй під ноги. Дівчина перекачалась на смерть. Бо в очах Тарзана був великий гнів. Таким вона ще його ніколи не бачила. Тарзан підійшов до неї і, адвляляючись у її обличчя, грізно говорив: „Ти брехала, коли говорила, що це шлях до Бонги”.

Дівчина ціла затряслась. „А звідки ти знаєш про це?” — виляпала вона напів свідомо. „Я добре знаю, де цей рід антилоп живе. І знаю також, що він живе далеко від тих околиць, у яких знаходиться Бонга”, відповів Тарзан. Перестрашений і винуватий вигляд дівчини, а також її слова потверджували, що Тарзан сказав правду.